

Шымкент қаласы физика-математика бағыты
Назарбаев Зияткерлік мектептері

Пәні: география

Сыныбы: 9

Пәні мұғалімі: Сейдуалиев Ө.К.

Сабақ тақырыбы: Елдердің түрлері.
Географиялық орталықтар

Оқу мақсаты:

Елдер түрлері: «орталық», «жартылай перифериялық», «перифериялық», географиялық орталықтар

Өткенге шолу

1. Халықаралық экономикалық қатынас терминін қалай түсінесіз?
2. Экономикалық интеграция дегеніміз не?
3. Интеграцияның экономикалық дамуы сатыларын атап беріңіз?
4. Экономикалық интеграцияның заңдылықтарын атаңыз?
5. АСЕАН қандай ұйым, қандай елдер кіреді?
6. НАФТА-ға кіретін елдерді атаңыз?
7. ЕО қай жылы құрылды, неше ел мүше?
8. ОПЕК қай жылы құрылды, штаб-пәтері қай қалада?
9. ТМД қай жылы құрылды, басты мақсатын атаңыз, қандай елдер кіреді?
10. Интеграциялық одақтар қандай жағдайда жойылады?

БАҒАЛАУ ПАРАҒЫ

Оқушының аты-жөні егер дағдыларға толық жетсе + таңбасы, жартылай жетсе ± таңбасы қойылады	Кезеңдер мен дағдылар				Топтар- дың бағалауы
	Дұрыс немесе жалған тапсырмасы	Топтас- тыру тапсыр- масы	Білу мен түсіну	Талдау мен қолдану	
1. _____ _____					
2. _____ _____					
3. _____ _____					
4. _____ _____					

Жетістік критерийі

Білу және түсіну;

Ел түрлерін және географиялық орындарын біледі

Талдау;

- Таңдау бойынша алынған елдің экономикалық, әлеуметтік және саяси жағдайларының ерекшеліктерін талдау жасау кезінде нақты мысалдар мен аргументтер ұсына алады

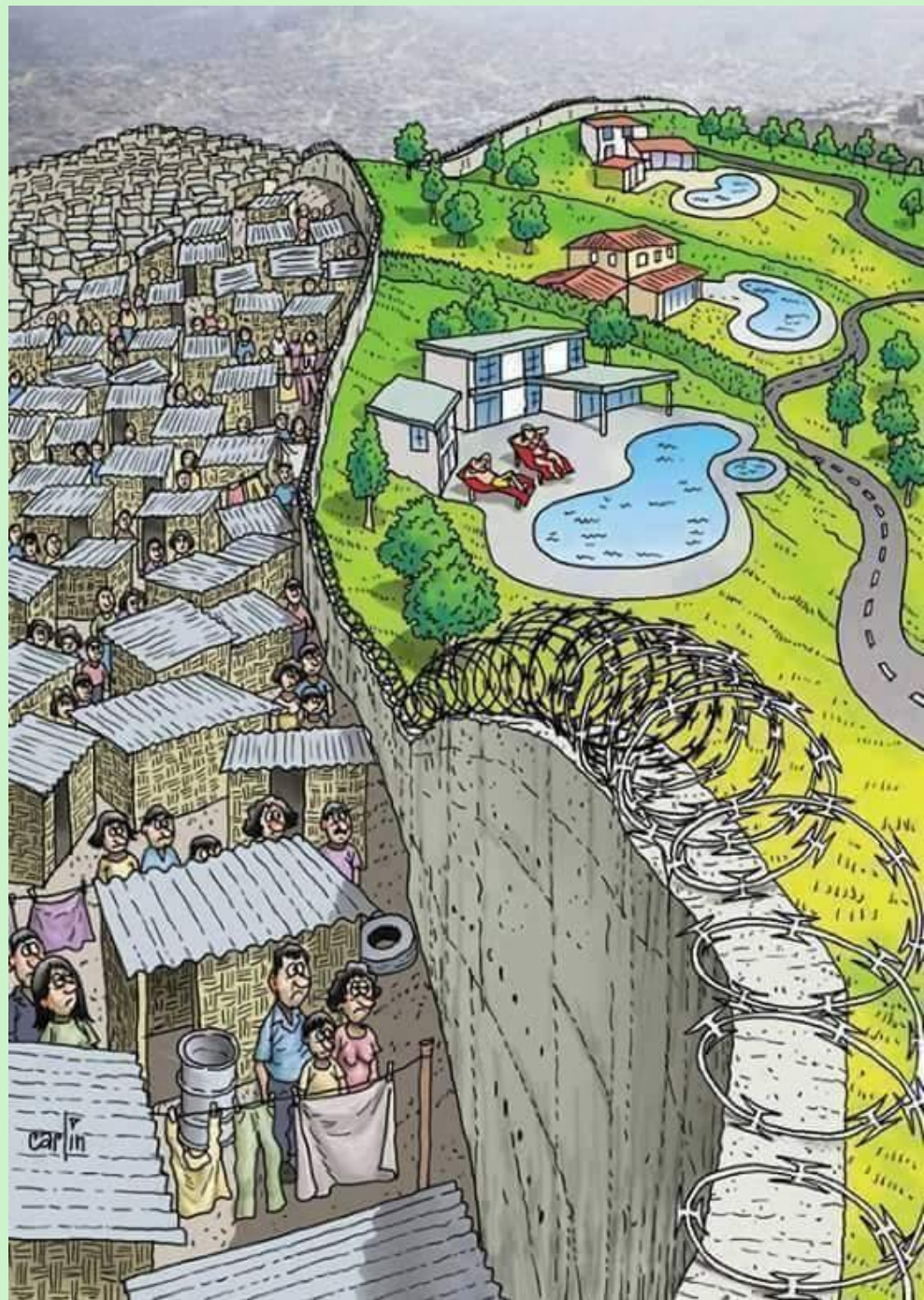
- Перифериялық облыстардың қандай себептен артта қалатындығын және тез өркендеуіне қандай әсер болатынын бірнеше мысалдармен талдай алады.

1. Берілген суретке қарап қандай ой түйдіңіз?

2. Мұндай сурет мазмұны қазірде шындығында да бар ма?

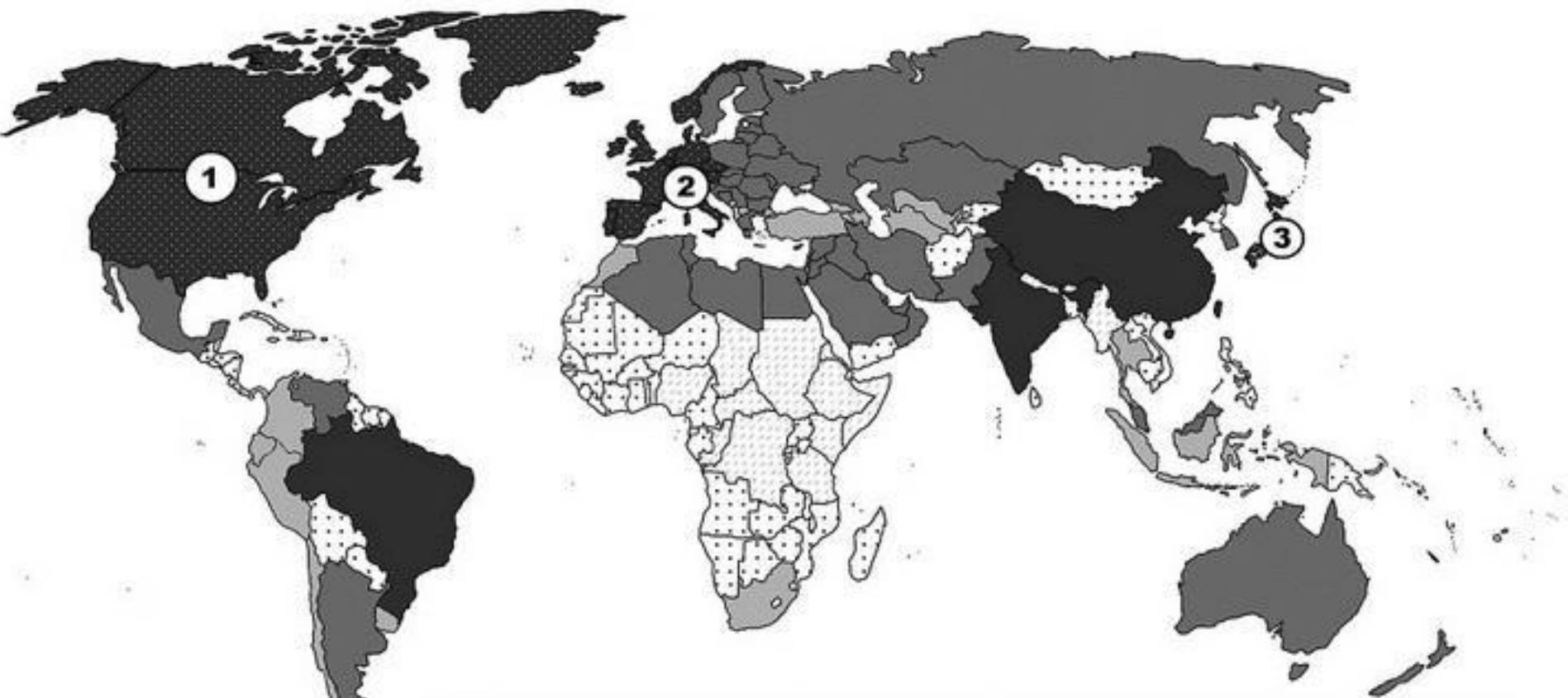
3. Мұндай алшақтық қандай елдерде көрініс табуы мүмкін?

4. Бұл қаншалықты әділеттілік, әлде өмір заңы ма?

«Периферия» дегеніміз - орталықтан алыс немесе орталықтың құндылықтары жетпеген кеңістік, локальды аймақ. Мысалы, Ресей дегі татарларды айтуға болады. Татар ғалымдары, элитасы «біз латыншаға көшеміз» деп еді, бірақ Мәскеу бұл талапқа келіспеді. Яғни «орталық» «периферияға» жол берген жоқ.

- страны инновационного «Центра» «триады» – Северная Америка (1), Западная Европа (2) и Япония (3), на которые приходится 4/5 расходов на развитие возобновляемой энергетики мира.
- страны "Полупериферии" – Китай, Индия, Бразилия, на которых вместе со странами «триады» приходится 3/4 общемировой установленной мощности ВИЭ.
- страны "Полупериферии" с долей в энергобалансе ВИЭ более 2% и сжигаемой биомассы менее 10%.
- страны "Полупериферии" с долей сжигаемой биомассы в энергобалансе 10-30%.
- страны "Периферии" с долей ВИЭ менее 1% или с долей сжигаемой биомассы в энергобалансе 30-70%.
- страны глубокой "Периферии" с долей сжигаемой биомассы в энергобалансе более 70%.

Елдердің географиялық орналасуының 4 ерекшелігі (Н.Н.Баранский)

Құрлық ішілік (әлемде 150-ден астам ел)

Теңіз жағалаулық (д.ж.42 ел)

Түкпірдегі (Моңғолия, Непал, Бутан және т.б.)

Шеткі (Жаңа Зеландия, Аргентина, Чили және т.б.)

Мына аталған елдерді географиялық орналасуы бойынша қандай елге жатады:

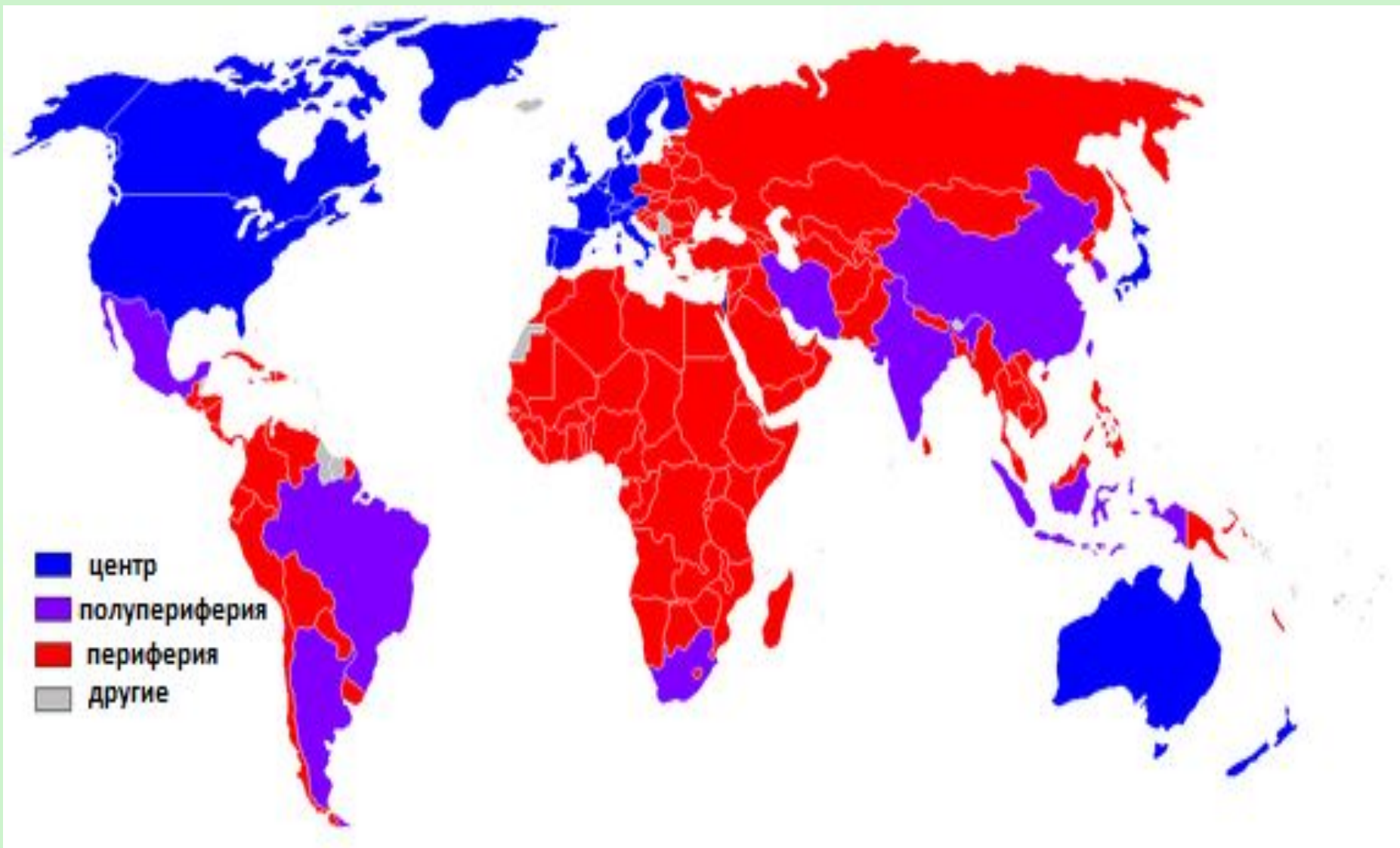
Қазақстан, Перу, Италия, Ауғанстан, Аустралия, Чад, Тайланд, Свазиленд

Елдердің экономикалық дамуы бойынша перифериялық бөлінулері

Орталық (ядро) – жоғары дамыған өнеркәсіптік елдер. Әлемдік ұлттық өнім мен сауданың 3/4 бөлігін алады.

«Жартылай периферия» - бұл елдер өзіндік өнеркәсібімен ерекшеленеді. Бұрынғы социалстік елдердің көбі, жаңа индустриялық елдер, Латын Америка елдерінің көпшілігі.

Периферия – барлық қалған мемлекеттер, оларды кейде «үшінші әлем» деп атайды. Бұл елдер жартылай фабрикатты экономикалық мамандану, ескірген материалдық өндірісі мен төмен деңгейдегі сауда қатынастары сипаттағы елдер.

Үшжақты модель

орталық

ҒТТ пен
әлемдік
экономиканың
постиндустрия
лық даму
кезеңіне өту

25 мемлекет
кіреді. Халық
саны 850 млн

**жартылай
периферия**

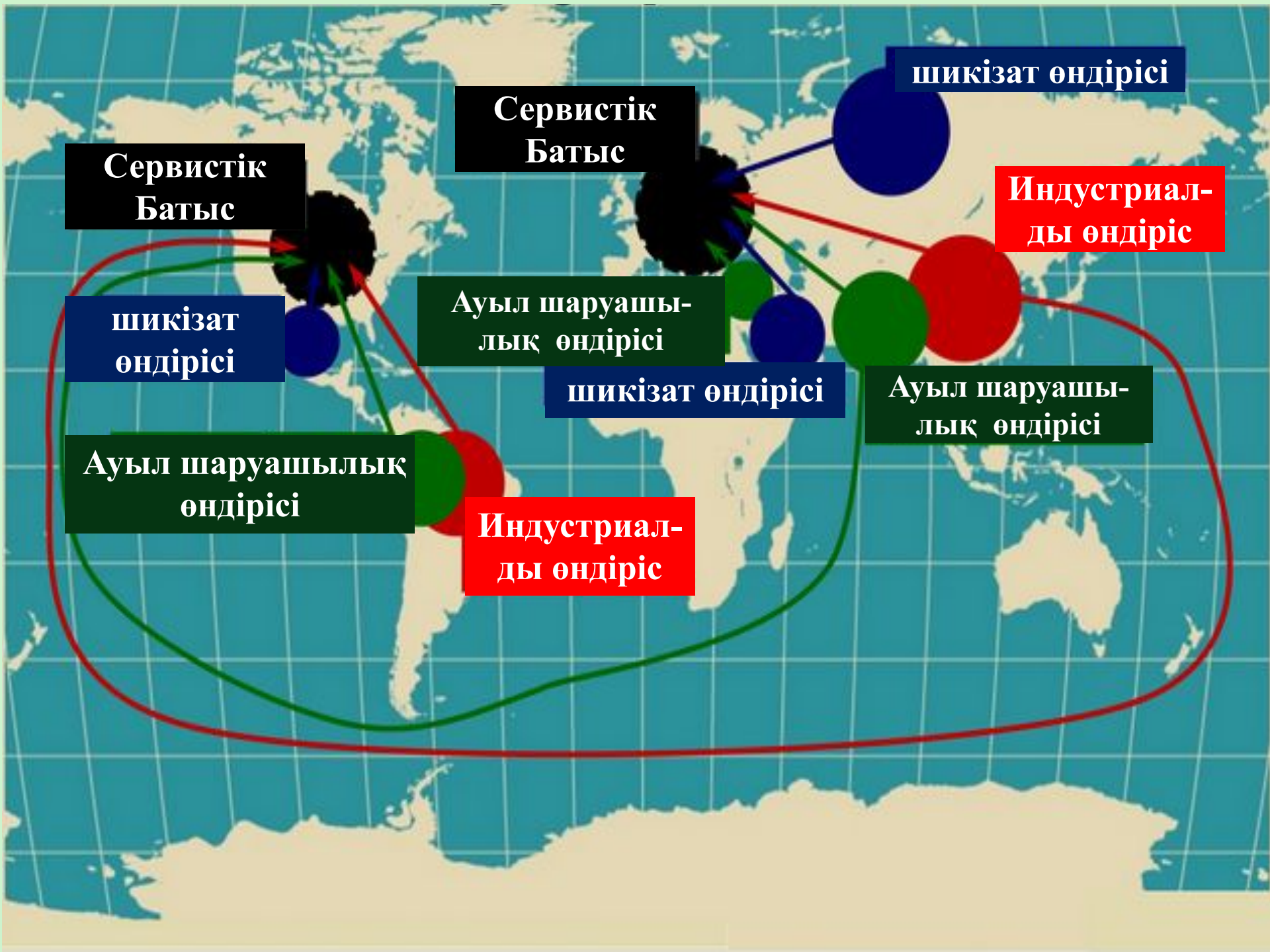
Индустриялық
даму
кезеңіндегі
елдер.

Жаңа индус-
триялық елдер,
ОПЕК елдер-
дің кейбірі,
жетекші
дамушы елдері

периферия

Аграрлы
экономика мен
азық-түліктік
шикізатқа
маманданған
елдер

Оңтүстіктің 100
дамушы елі

шикізат өндірісі

Сервистік
Батыс

Сервистік
Батыс

Индустриал-
ды өндіріс

шикізат
өндірісі

Ауыл шаруашы-
лық өндірісі

шикізат өндірісі

Ауыл шаруашы-
лық өндірісі

Ауыл шаруашылық
өндірісі

Индустриал-
ды өндіріс

Картаны пайдаланып елдерді геоэкономикасы бойынша кестеге толтыр:

Сервистік Батыс елдері	Ауыл шаруашылық өндірісі елдері	Шикізат өндірісі елдері	Индустриалд ы өндіріс елдері
1			
2			
3			
4			
5			

Кестені толтырыңыз

<i>№</i>	<i>Перифериялық елдер</i>	<i>Артта қалуына әсер етуші факторлар</i>			
		<i>Экономикалық</i>	<i>Әлеуметтік</i>	<i>Саяси</i>	<i>Физикалық</i>
1	Ауғанстан				
2	Перу				
3	Конго ДР				

1. Перифериялық елдердің артта қалушылығын қандай жолмен жоюға немесе азайтуға болады?

2. Перифериялық елдердің кейбірінің табиғи ресурстары, табиғат жағдайлары бойынша орталық елдерінен потенциалы жоғары бола тұра неліктен перифериялық елдер қатарында қалып қоюда?

Елдердің даму деңгейі бойынша тарихи-мәдени, ұлттық ерекшеліктері өзгерістері

Дамыған елдер

1.

2.

3.

4.

Дамушы елдер

1.

2.

3.

4.

Әлем елдеріндегі кедейліктің ДАМЫҒАН елдерге әсері

Оң әсері

Теріс әсері

Қазіргі кезде дамыған елдер тарапынан күйреген елге айналған Ливия мен Сирияның босқындары Еуропаның саяси-экономикалық тұрақтылығына қалай әсер етеді?

Сұрақтарға жауап беріңіз:

1. Дамушы елдердің артта қалушылығын жою проблемасы неліктен ғаламдық сипат алуда?
2. Дамушы елдердің қазірде артта қалуының себебі неде?
3. Перифериялық елдердің әлеуметтік проблемасының орталық елдеріне әсері қандай?
4. Артта қалған елдерде демографиялық және азық-түлік проблемасы қандай деңгейде?
5. Еуропаға қарай ағылып жатқан босқындар Батыс елдеріне қандай оң және теріс ықпалдар жасайды?

Үйге тапсырма:

1. Орталық пен перифериялық елдерден 2 елді таңдап венн диаграммасы түрінде талдаңыз. Олардың дамуына әсер етуші факторларды анықтаңыз.

Бағалау

Топтар бірін-бірі бағалайды

Кері байланыс

Алтын сандық

Ет тартқыш

Себет

